

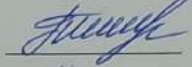
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Історичний факультет

Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри історії України

 Тетяна КУЗНЕЦЬ

“14” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 07 «Історія та культура України»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітня програма Початкова освіта

Робоча програма з навчальної дисципліни «Історія та культура України» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Початкова освіта спеціальності 013 Початкова освіта.

Розробники: Чучалін Олександр Петрович, професор кафедри історії України, кандидат історичних наук, доцент.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

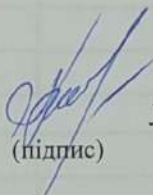

(підпис)

Олександр ЧУЧАЛІН
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму погоджено

Гарант освітньої програми «Початкова освіта»

(назва освітньої програми)

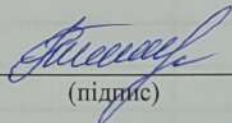

(підпис)

Людмила РОЄНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від «14» серпня 2024 року

Завідувач кафедри історії України

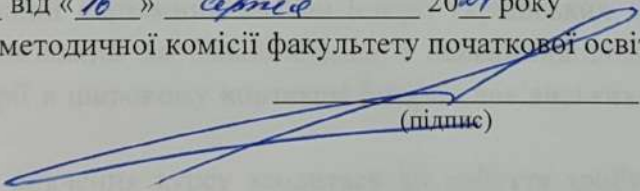

(підпис)

Тетяна КУЗНЕЦЬ
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол № 1 від «16» серпня 2024 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

(підпис)

Олена ЯЩУК
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	I-й	I-й
Семестр	2-й	2-й
Кількість змістових модулів:	4	4
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами	4	4
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні:	60	16
Лекційні	30	8
Семінарські / Практичні	30	8
Лабораторні		
Самостійна робота	40	84
Індивідуальні завдання	20	20
Форма семестрового контролю	Екзамен	Екзамен

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: стислий системний виклад історії українських земель від найдавніших часів до сучасності, спрямований на ознайомлення з найважливішими закономірностями та подіями вітчизняної історії в широкому контексті історії слов'янських народів, європейської й світової цивілізації.

Завдання: вивчення курсу зводиться до набуття здобувачами вищої освіти комплексу знань і умінь з історії та культури України з метою їх практичного використання у професійній та громадській діяльності. У ході вивчення даного курсу здобувачі вищої освіти мають засвоїти сутність основних процесів, явищ і фактів української історії та її культури, проблем етногенезу українського народу.

В процесі вивчення навчальної дисципліни передбачається постійне інформування здобувачів вищої освіти про безпеку життєдіяльності та дії під час надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану.

3. Компетентності та результати навчання за ОП.

Компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,

техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-13. Здатність до самоконтролю, самооцінювання результатів своєї навчальної діяльності, та, на цій основі, до саморозвитку й самовдосконалення.

Результати навчання за ОП:

РН 1. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

РН 3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційнокомунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

РН 6. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

РН 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

РН 20. Аналізувати та оцінювати причини й наслідки соціальних та політичних явищ і процесів; визначати тенденції розвитку сучасного українського суспільства.

РН 22. Демонструвати наукові знання, практичні уміння та навички з дисциплін, що складають теоретичну й діяльну основи для реалізації завдань освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної / математичної / природничої / технологічної / інформатичної / соціальної і здоров'язбережувальної / громадянської та історичної / мистецької / фізкультурної).

РН 23. Розв'язувати складні стандартні/нестандартні задачі та проблеми у процесі навчальної/професійної діяльності, нести соціальну, етичну відповідальність за її результати.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 1. Вступ. Еволюція людини і найдавніших цивілізацій на території сучасної України. Формування держави у східних слов'ян (VI–X ст.)

Курс «Історія та культура України»: предмет і завдання. Методологія історії. Походження та основні етапи розвитку українського етносу. Джерела вивчення історії України. Вітчизняна та зарубіжна історіографія. Найдавніше населення України. Палеоліт. Виникнення родового ладу. Мезоліт. Неоліт. Енеоліт. Трипільська культура. Розклад патріархально-родових відносин. Перші держави на території України: Кіммерія, Скіфія, грецькі міста-держави, Сарматія. Гуни та готи.

Розселення стародавніх слов'ян. Розклад первіснообщинного ладу в слов'ян. Союзи племен та перші протодержави слов'ян в Україні. Заснування Києва. Розвиток феодальних відносин. Передумови утворення феодальної держави на Русі. «Норманська теорія» походження Київської Русі.

Тема 2. Русь - Україна (X – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.

Соціально-економічний та політичний розвиток Київської Русі. Походи на Візантію. Поширення християнства. Войовнича політика Святослава. Розквіт Київської держави за часів князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства на Русі. Боротьба Русі проти половців. Князування Володимира Мономаха. Культура Київської Русі. Причини феодальної роздробленості Русі. Феодальні усобиці. Особливості розвитку руських князівств в умовах роздробленості. Зміцнення Галицького князівства. Галицько-Волинська держава часів Романа Мстиславича та Данила Романовича. Боротьба Русі проти завойовників у XIII–XIV ст. та її значення. Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн (друга половина XIV–перша половина XVI століття). Козацтво в Україні (друга половина XIV–перша половина XVII століть)

Захоплення Литовським князівством Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини. Литовсько-Руське князівство – феодальна поліетнічна держава з елементами федеративного устрою і певною автономією українських та білоруських земель. Кревська унія (1385) та її персональний характер. Островська угода (1392). Посилення влади литовських феодалів в Україні. Загарбання Польщею Західного Поділля. Боротьба проти литовських і польських феодалів. Соціально-економічні відносини. Литовські Статути. Магдебурзьке право. Антифеодальні рухи. Культура України XIV – початку XVI ст. Виникнення козацтва: територія, соціальний та національний склад, устрій. Люблінська унія (1569) та її наслідки для українських земель. Національне гноблення. Церква в Україні. Брестська унія (1596) і боротьба православного духовенства з нею. Діяльність Петра Могили. Козацтво у другій половині XVI–першій половині XVII ст. Запорозька Січ. Боротьба козаків з турками і татарами. Реєстрове козацтво. Політика П. Сагайдачного. Козацькі повстання першої половини XVII ст. Культура України у XVI – першій половині XVII ст.

Тема 4. Українська національна революція (1648–1676 рр.). Україна в другій половині XVII століття.

Національно-визвольна революція: періодизація, причини, хід. Початок повстання під проводом Б. Хмельницького. Селянська війна 1648–1653 рр. Формування української державності в умовах війни. Зовнішня і внутрішня політика козацького уряду. Відновлення війни з Польщею. Смерть Б. Хмельницького. Боротьба за владу. Ю. Хмельницький, І. Виговський, П. Тетеря, І. Брюховецький. Андрусівська угода. Боротьба за гетьманську булаву на Правобережжі. П. Дорошенко. І. Самойлович. Підсумки селянської війни і революції. «Вічний мир» і закріплення поділу України. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережжя. Політика російського царизму щодо України та її культури.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 5. Посилення феодально-кріпосницького і національного гніту в Україні в XVIII ст. Ліквідація автономних прав України Російською імперією

Гетьманування І. Мазепи. Українці у вигнанні. Пилип Орлик – гетьман в екзилі. Олешківська Січ. Російська політика в Україні в першій половині XVIII ст. Гетьманування І. Скоропадського. Перша Малоросійська колегія. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. Посилення гетьманської влади у часи Д. Апостола. Правління гетьманського уряду. Друге відновлення гетьманства. К. Розумовський і спроби реформ у Гетьманщині. Ліквідація гетьманства і утвердження Другої Малоросійської колегії. Особливості розвитку Слобожанщини. Ліквідація Запорозької Січі: причини та наслідки. Соціально-економічний розвиток Правобережжя. Полонізація. Гайдамаки. Антифеодальне визвольне повстання 1768 р. Західноукраїнські землі. Рух опришків. Колонізація Південної України. Поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795) і доля українських земель. Українська культура XVIII ст.

Тема 6. Україна в період кризи феодально-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.

Українські землі в першій половині XIX ст., їх адміністративно-територіальний устрій. Посилення гніту царизму на Україні. Розвиток капіталістичних відносин і посилення розкладу феодально-кріпосницької системи. Селянські рухи та виступи найманих робітників. Дворянські революціонери в Україні. Польське повстання 1830–1831 рр. на українських землях. Кирило-Мефодіївське братство: програмні документи, діяльність, значення. Соціально-економічний та політичний розвиток західноукраїнських земель. Суспільно-політичний рух. «Руська трійця». Активізація національного руху в 1848–1849 рр. Політика російського самодержавства в галузі культури та освіти в Україні (перша половина XIX ст.). Феномен Т.Г. Шевченка в українській та світовій історії.

Тема 7. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.

Кримська війна та її вплив на розвиток українських земель. Скасування кріпосного права. Селянський рух після реформи 1861 р. Еволюція капіталістичних відносин. Земський рух. Народництво в Україні. Громади. Польське повстання 1863 р. на Правобережній Україні. Посилення національно-культурного гноблення в Україні після 1863 р.: «Валуєвський циркуляр» (1863) та Емський указ (1876). Активізація національного руху. Київська громада. Діяльність М. Драгоманова. Часописи «Громада» і «Киевская старина». Робітничий рух в

Україні. Поширення соціалістичних ідей і перші соціал-демократичні гуртки та групи. Культура України в другій половині XIX ст.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 8. Україна на початку XX століття (1900–1914 рр.). Україна в роки Першої світової війни та Лютневої революції.

Соціально-економічний розвиток українських земель на початку XX ст. Політизація національного життя в Україні. Україна в роки Першої світової війни. Серпень 1914 – листопад 1918. Україна у планах країн, що брали участь у війні. Ставлення до війни українства. Хід воєнних дій.

Тема 9. Українська революція (1917–1921 рр.)

Створення та діяльність Української Центральної Ради. Війна з радянською Росією. Брестська угода та її наслідки для України. Німецько-австрійська окупація. Квітневий переворот 1918 р. Українська держава П. Скоропадського: внутрішня та зовнішня політика. Відродження УНР. Директорія та її політичний курс. Проголошення ЗУНР. Політичні перетворення на західноукраїнських землях. Українська Галицька Армія. Акт злуки УНР та ЗУНР. Відновлення та падіння радянської влади в Україні в 1919 р. Політика «воєнного комунізму». Селянські повстанські рухи. Селянська армія Н. Махна. Захоплення території України військами генерала А. Денікіна. Війська УНР та ЗУНР у боротьбі з денікінцями. Боротьба за владу в Україні в 1920 р. Варшавська угода. Ризький мирний договір (1921). Підсумки і уроки української революції.

Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Соціально-економічні та політичні перетворення в Українській РСР в 20–30-ті роки XX ст. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав

Світ після закінчення Першої світової війни. Успіхи зовнішньополітичної діяльності УСРР. Перехід від політики «воєнного комунізму» до нової економічної політики. Національно-державне будівництво. Вхідження України до СРСР. Голод 1921–1922 рр. Відбудова народного господарства на засадах НЕПу. Українізація: передумови, суть та наслідки. Перехід від НЕПу до адміністративно-командних методів керівництва економікою. Причини, наслідки та національно-політичні аспекти голоду 1932–1933 років. Економічний розвиток УРСР напередодні Другої світової війни. Репресії проти партійно-державних діячів та військових, їх вплив на суспільне життя республіки. Західноукраїнські землі в 20–30-х роках. Соціально-економічне становище. Діяльність політичних партій. Створення та діяльність Української Військової Організації. Організація українських націоналістів напередодні Другої світової війни. Крах Версальсько-Вашингтонської системи і загострення міжнародних відносин. Мюнхенська змова і справа Закарпатської України. Автономія Карпатської України. Українське питання в міжнародній політиці напередодні війни. Культура й духовне життя українського народу в роки непу та в умовах тоталітарного режиму.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 роки)

Західна Україна і геополітичні інтереси Німеччини та Радянського Союзу. Пакт Ріббентропа-Молотова. Радянська влада в Західній Україні. Напад Німеччини на СРСР. Оборонні бої радянських військ в Україні. Оборона Києва, Одеси, Харкова. Бої на Донбасі та в

Криму. Проголошення ООН Української держави у Львові та його наслідки. Німецька окупація України: міфи і реалії «нового порядку». Економічні та політичні плани гітлерівського керівництва щодо майбутнього України. Рух Опору. Створення та діяльність підпільних організацій і партизанських загонів. УПА: міфи і реалії. Контрнаступ радянських військ. Початок визволення українських земель. Курська битва. Визволення Києва. Розгортання боїв на Правобережній Україні. Визволення Західної України та Закарпаття від окупантів. Наслідки війни для України. Початок відбудови народного господарства. Соціально-економічні перетворення в західних областях України. УРСР на міжнародній арені. ООН і Україна. Українська наука та культура в роки війни.

Тема 12. УРСР в 1945–1991 рр.: від тоталітаризму до незалежності.

Повоєнна відбудова. Україна в умовах десталінізації (1956–1964 рр.). Наростання застійних явищ (1965–1985 рр.). Україна в період перебудови (1985 – серпень 1991 рр.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. НОВІТНЯ СУЧАСНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 13. Українська держава на шляху незалежного розвитку

Проголошення незалежності України. Формування законодавчих, виконавчих та судових інститутів влади незалежної України. Політичний розвиток України. Соціально-економічний розвиток української державності. Наука і культура в сучасній Україні. Національне питання в сучасній Україні. Прийняття Конституції України Україна на міжнародній арені: основні вектори зовнішньої політики. Відмова від статусу ядерної держави та її наслідки. Українці за кордоном: історія і сучасність. Україна та українська діаспора. Національно-культурне відродження України на сучасному етапі.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Давня історія України												
Тема 1. Вступ. Еволюція людини і найдавніших цивілізацій в Україні. Формування держави у східних слов'ян (VI–X ст.)	4	2	2				10					10
Тема 2. Русь – Україна	9	2	2			5	7	2				5

(IX – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.												
Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн (друга половина XIV – перша XVI століття). Козацтво в Україні (друга половина XIV – перша половина XVII ст.).	4	2	2				7	2				5
Тема 4. Українська національна революція (1648–1676 рр.). Україна в другій половині XVII століття.	13	4	2			5	7	2				5
Разом за змістовим модулем 1	28	10	8			10	31	4	2			25
Змістовий модуль 2. Нова історія України												
Тема 5. Посилення феодально-кріпосницького і національного гніту в Україні у XVIII ст. Ліквідація автономних прав України Російською імперією.	9	2	2			5	8					8
Тема 6. Україна в період кризи феодально-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.	4	2	2				7	2				5
Тема 7. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.	5		2			5	7	2				5
Разом за змістовим модулем 2	20	4	6			10	22	2	2			18
Змістовий модуль 3. Новітня історія України												

Тема 8. Україна на початку ХХ століття (1900–1914 рр.). Україна в роки Першої світової війни та Лютневої революції.	9	2	2			5	5					5	
Тема 9. Українська революція (1917–1921 рр.).	9	2	2			5	7	2				5	
Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Соціально-економічні та політичні перетворення в Українській РСР в 20–30-ті рр. ХХ ст. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав.	4	2	2				5					5	
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 роки).	9	2	2			5	7	2				5	
Тема 12. УРСР в 1945–1991 рр.: від тоталітаризму до незалежності.	8	4	4				11					11	
Разом за змістовим модулем 3	39	12	12			15	35	2	2			31	
Змістовий модуль 4. Новітня сучасна історія України													
Тема 13. Українська держава на шляху незалежного розвитку	13	4	4			5	12	2				10	
Разом за змістовим модулем 4	13	4	4			5	12	2				10	
Модуль 2													
ІНДЗ	20					20	20					20	
Всього годин	120	30	30			20	40	120	8	8		20	84

6. Теми семінарських занять

№	ТЕМА	Кількість годин	
		Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма
1	Первісне суспільство на території України	2	
2	Русь – Україна (IX – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.	2	
3	Українські землі в литовсько-польську добу	2	
4	Українська національна революція XVII ст.	2	2
5	Українська козацька держава	2	
6	Українські землі у XVIII ст.	2	2
7	Українські землі у складі Російської та Австро-Угорської імперій (XIX ст.)	2	
8	Україна на початку XX століття	2	
9	Українська національно-демократична революція (1917-1921 рр.)	2	2
10	Україна у міжвоєнний період (1921-1939 рр.)	2	
11	Україна та українці напередодні та в роки Другої світової війни (1939– 1945 рр.)	2	
12	Соціально-економічні та суспільно-політичні процеси в УРСР у 1950-1980-х роках	4	
13	Україна на сучасному етапі: нові вектори розвитку.	4	2
Всього:		30	8

7. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є невід’ємною частиною освітнього процесу в підготовці кваліфікованих фахівців у сфері початкової освіти, здатних самостійно і творчо вирішувати поставлені завдання.

№	Тема	Очна (денна/вечірня) форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Вступ. Еволюція людини і найдавніших цивілізацій в Україні. Формування держави у східних слов’ян (VI–X ст.)		10
2.	Тема 2. Русь – Україна (IX – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.	5	5
3.	Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн (друга половина XIV – перша XVI століття). Козацтво в Україні (друга половина XIV – перша половина XVII ст.).		5
4.	Тема 4. Українська національна революція (1648–1676 рр.). Україна в другій половині XVII століття.	5	5
5.	Тема 5. Посилення феодально-кріпосницького і національного гніту в Україні у XVIII ст. Ліквідація автономних прав України Російською імперією.	5	8
6.	Тема 6. Україна в період кризи феодально-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.		5

7.	Тема 7. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.	5	5
8.	Тема 8. Україна на початку XX століття (1900–1914 рр.). Україна в роки Першої світової війни та Лютневої революції.	5	5
9.	Тема 9. Українська революція (1917–1921 рр.).	5	5
10.	Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Соціально-економічні та політичні перетворення в Українській РСР в 20–30-ті рр. XX ст. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав.		5
11.	Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 роки).	5	5
12.	Тема 12. УРСР в 1945–1991 рр.: від тоталітаризму до незалежності.		11
13.	Тема 13. Українська держава на шляху незалежного розвитку	5	10
Всього		40	84

8. Індивідуальні завдання

«**Індивідуальне навчально-дослідне завдання**» (ІНДЗ) – вид позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується у процесі вивчення програмового матеріалу навчального курсу і завершується складанням підсумкового екзамену або заліку. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Мета ІНДЗ – самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу, розвиток самостійної роботи”.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) може бути оформленим у вигляді реферату.

Реферат (від. лат. реферо – доповідати) – короткий виклад (перед аудиторією або в письмовій формі) наукової праці, вчення, змісту книги тощо.

Реферат – це перша з письмових науково-узагальнюючих робіт, яку виконують студенти у ВНЗ. Під терміном «реферат» об’єднані два різних види робіт:

1. Рефератом називають короткий проблемний виклад змісту книги або статті, в яких виокремлюють головні ідеї дослідження.

2. Рефератом також називають короткий виклад наявних у науковій літературі концепцій з обраною науковою проблемою. Саме такий тип реферату і виконують студенти.

Студентський реферат – це найменш самостійний різновид письмової наукової роботи. Виходячи з визначення, він не може містити ніяких елементів новизни. Достатньо грамотно і логічно репрезентувати головні ідеї із заданої теми, які містяться в кількох джерелах, а також згрупувати їх за точками зору.

Підготовка реферату покликана:

- поглибити, систематизувати і закріпити знання з окремої або кількох тем;
- виробити первинні навички здійснення науково-дослідницької роботи;
- розкрити рівень підготовленості студента до самостійної роботи з фаховою літературою, показати вміння орієнтуватися у виборі необхідних джерел для розкриття теми;
- виявити здібності студента робити самостійні висновки і теоретичні узагальнення, а також виявити своє ставлення до проблеми.

Етапи підготовки реферату:

- вибір теми;
- вивчення літератури і розробка плану реферату;
- оформлення реферату;
- захист реферату в аудиторії.

Обсяг: до 15 друкованих сторінок.

Вимоги:

- реферат повинен складатися з плану, вступу, основної частини, висновків та списку використаної літератури;
- актуальність і оригінальність тематики, науковий і суспільний інтерес, який вона становить;
- для успішного виконання ІНДЗ обов'язковим є використання фахової літератури (публікацій документів, статей, монографій), що має виявити навички студентів до аналітичної роботи та показати їх обізнаність зі здобутками української історичної науки.

1. ІНДЗ подається у вигляді індивідуального проекту з титульною сторінкою стандартного збірця обсягом до 15 аркушів.
2. ІНДЗ подається на кафедру не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового заліку.
3. Захист завдання шляхом презентації студентом виконаної роботи (до 10 хв.) є обов'язковим.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ З «ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ»:

1. Трипільська культура на території України.
2. Подорож в загадкову Скіфію.
3. Грецькі поселення Північного Причорномор'я.
4. Походження українського народу.
5. Язичницькі вірування східних слов'ян.
6. Давньоруські князі Олег, Ігор, Ольга.
7. Київський князь Володимир Великий.
8. Великий київський князь Ярослав Мудрий.
9. Великий київський князь Володимир Мономах.
10. Хрещення Русі.
11. Галицько-Волинська держава: сторінки історії.
12. Князь Данило Галицький.
13. Здобутки і втрати Люблінської унії.
14. Берестейська церковна унія.
15. Дмитро Вишневецький на тлі ранньої історії козацтва.
16. Запорозька Січ: адміністративний устрій і господарство.
17. Військове мистецтво запорозького козацтва.
18. Культура запорозького козацтва.
19. Культура Київської Русі.
20. Гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний.

21. Національний герой Самійло Кішка.
22. Б. Хмельницький – державотворець і полководець.
23. Українська козацька держава.
24. Гетьман І. Виговський.
25. Черкащина і Уманщина в роки національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.
26. Переяславська рада: реальність, вигадки та сучасні оцінки.
27. Гетьман Павло Тетеря.
28. Гетьман І Брюховецький.
29. Гетьман П. Дорошенко.
30. Гетьман Д. Многогрішний.
31. Гетьман І. Самойлович.
32. Гетьман Ю. Хмельницький.
33. Козацький ватажок Семен Палій.
34. Гетьманування І. Мазепи.
35. Зруйнування Запорозької Січі.
36. Останній кошовий – Петро Калнишевський.
37. Гетьман Пилип Орлик.
38. Гетьман Павло Полуботок.
39. Гетьман Данило Апостол.
40. Гетьманування Кирила Розумовського.
41. Чорноморське і Кубанське козацтво.
42. Ватажки Коліївщини: М. Залізник та І. Гонта.
43. Рух опришків.
44. Києво-Могилянська академія.
45. Мислитель і письменник Григорій Сковорода.
46. Козацтво на Уманщині.
47. Бантиш-Каменські в історії та культурі України.
48. Іван Котляревський та його «Енеїда».
49. Михайло Максимович – історик України.
50. Микола Гоголь і українська минувшина.
51. Наукові студії Ізмаїла Срезневського.
52. Декабристський рух в Україні.
53. Революція 1848-1849 рр. в Австрійській імперії та українці.
54. Польське повстання (1830-1831 рр.) на Правобережній Україні.
55. Микола Костомаров: людина, вчений, громадський діяч.
56. Політичний портрет Тараса Шевченка.
57. Кирило-мефодіївець Микола Гулак.
58. Кирило-мефодіївець Василь Білозерський
59. Пантелеймон Куліш – вчений та громадський діяч.
60. Україна в Кримській війні 1854-1856 рр.
61. П. Чубинський – штрихи до історичного портрету
62. Південно-Західний Відділ Імператорського Російського Географічного Товариства
63. Михайло Драгоманов – мислитель, публіцист, борець
64. Історичне товариство Нестора – літописця
65. Громадівець та історик Володимир Антонович

66. Народники на Україні.
67. Трудова еміграція українців у другій половині XIX ст.
68. Митрополит Андрій Шептицький
69. Наукове Товариство ім. Т. Шевченка
70. Національний рух на західноукраїнських землях
71. Микола Пирогов і Україна
72. Національне питання в Україні на початку XX ст.
73. Студентський рух в Україні на початку XX ст.
74. Діяльність Українських січових стрільців.
75. Трагедія українського народу в Першій світовій війні.
76. Культура України на початку XX ст.
77. Постаць М. Грушевського в українській історії.
78. Володимир Винниченко – видатний український письменник, публіцист і політик.
79. Аграрна і національно–культурна політика гетьмана П. Скоропадського.
80. Гетьман П. Скоропадський.
81. Історичний портрет С.В.Петлюри.
82. НЕП: сутність, значення.
83. Культурне будівництво в 20–ті роки в Україні.
84. Знищення української інтелігенції під приводом боротьби з «українським буржуазним націоналізмом».
85. Сталінський терор в армії та його трагічні наслідки. 86. Голодомор 1932–33 років в Україні: причини та наслідки.
87. Проголошення самостійності Карпатської України.
88. Україна в умовах окупації гітлерівською Німеччиною.
89. Створення та діяльність УПА (Української повстанської армії).
90. Трудовий героїзм українського народу.
91. Наслідки Другої світової війни для України.
92. Масові репресії 1944 – початку 50–х років.
93. Діяльність УРСР на міжнародній арені після Другої світової війни.
94. Післявоєнна відбудова економіки України.
95. Голод 1946 – 1947 років, його причини і наслідки.
96. Збройна боротьба ОУН–УПА в західних областях України.
97. XX з'їзд КПРС. Засудження культу особи Й.В. Сталіна.
98. «Відлига» і духовне відродження України.
99. Дисидентський рух в Україні.
100. Міжнародне становище СРСР наприкінці 70–х – початку 80–х років.
101. Формування багатопартійної системи в Україні.
102. Україна в умовах незалежності: здобутки і проблеми.
103. Взаємозв'язки України з іншими державами СНД: політико–економічний аспект.
104. Стан культури, освіти і науки в Україні на сучасному етапі.
105. Етнополітична ситуація в сучасній Україні.

9. Методи навчання

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються як традиційні, так і інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу.

Це такі методи, як:

- словесний метод (лекція, евристична бесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, складання реферату);
- інтерактивний метод (робота в малих групах);
- новітні інформаційні методи у поєднанні з комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні тощо).

10. Методи контролю

Індивідуальне усне опитування, письмовий експрес-контроль, письмове тестування, створення електронного портфоліо, есе, захист проекту, побудова схем/таблиць, підготовка та представлення групі повідомлення, самооцінювання, взаємооцінювання.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

– загальні критерії оцінювання результатів навчання

90-100 відмінно	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Здобувач вищої освіти здатен виокремлювати суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причиново-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами. Правильно розв'язав усі тестові завдання.
81-89 добре	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Здобувач вищої освіти здатен виокремлювати суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причиново-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами. Правильно розв'язав більшість тестових завдань.
63-73 задовільно	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та виконання письмових завдань, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Здобувач вищої освіти має ускладнення під час виокремлення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причиново-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. Правильно розв'язав 50% тестових завдань.
0-59 незадовільно	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та виконання письмових робіт, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Безсистемне виокремлення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки. Правильно розв'язав окремі

тестові завдання.

- критерії оцінювання семінарських занять

Контроль на семінарських заняттях включає в себе декілька категорій оцінок знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти. Кількість балів тут коливається в залежності від виду виконаної роботи:

- 1) основне повідомлення по одному з питань семінару - 4 бали;
- 2) відповідь доповідача на додаткові питання – 1 бал;
- 3) доповнення – 1 бал;
- 4) рецензування відповіді – 1 бал;
- 5) участь у дискусії – 1 бал.

Якщо на семінарі здобувач вищої освіти тільки слухає (присутній) і не бере участі і в обговоренні питань, то він отримує 1 бал. У випадку, коли на пропозицію викладача відповісти на питання або виконати якийсь інший вид навчальної роботи, здобувач вищої освіти відмовляється це зробити, він отримує відповідно “0” балів.

- критерії оцінювання самостійної роботи

Виконання завдань самостійного модулю виконується здобувачем вищої освіти згідно плану. Результати самостійного модулю вносяться до журналу обліку успішності здобувачів вищої освіти і враховуються при виставленні підсумкової оцінки за опанування дисципліни.

Розподіл балів за самостійну роботу (при розподілі балів враховується якість виконання складових самостійної роботи):

Бали	Перелік виконаних складових самостійної роботи
4	Огляд у письмовому вигляді всіх питань самостійної роботи, передбачених робочою програмою, виступи на практичних заняттях з доповідями за питаннями самостійної роботи.
3	Виконання зазначених завдань самостійної роботи, однак не в повному обсязі, а в такому, що становить 80-90% від запропонованих завдань.
2	Підготовка письмових робіт у повному обсязі (без виступу на практичних заняттях).
1	Підготовка письмових робіт та виступи на практичних заняттях у обсязі 50% (без виступу на практичному занятті).

- критерії оцінювання індивідуального завдання

Оцінка за ІНДЗ є обов’язковим компонентом і враховується при виведенні підсумкової оцінки із змістового модуля. Максимальна сума складає 10 балів.

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу - максимально 2 бали.
2. Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки - максимально 2 бали.
3. Опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел - 1 бал.
4. Правильність оформлення роботи - максимально 1 бали.
5. Захист виконаного індивідуального завдання - максимально 4 бали:
4 бали – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;

4	4	4	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	8	5	8	5	10	10	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	-----

Заочна форма

Модуль 1					Модуль 2	Підсумковий контроль	Сума
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	Самостій на робота	ІНДЗ		
Т 3	Т 6	Т 9	Т 13		30	10	100
10	10	10	10	20			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D		
60–68	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Історія та культура України : навч. посіб. / Т.В. Кузнець, О. В. Скус, О. В. Лісовська, О. І. Джагунова; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ «Візаві», 2023. 197 с.
2. Історія України пізнього середньовіччя (XVI - середина XVII ст.). Уклад. Т. В. Кузнець. Умань : Візаві, 2021. 314 с.
3. Історія України ранньомодерної доби (середина XVII - XVIII ст.). Уклад. Т. В. Кузнець. Умань : Візаві, 2022. 340 с.
4. Історія української культури : навч. посіб. для студ. іст. ф-ту / укладачі О.І. Джагунова, О.В. Скус, О.В. Лісовська ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2023. 198 с.
5. Кордон М. В. Історія української культури. Львів : Магнолія-2006, 2023. 335 с.
6. Лехнюк Р. О. Нова і новітня історія України: проблемні питання. Львів : Новий Світ-2000, 2023. 117 с.
7. Олійник М. П. Історія України. Україна - суверенна і незалежна держава 1991-2021 рр. Львів : Новий світ-2000, 2021. 273 с.
8. Сабадаш Ю. С. Історія української культури. Київ : Ліра-К, 2022. 229 с.

9. Світлична В. В. Історія України. Київ : Каравела, 2022. 407 с.
10. Сергійчук В. І. Нариси з історії України. 2-ге вид. Київ : Ліра-К, 2022. 659 с.

Допоміжна

1. Культура і цивілізація. Уклад. Ір. І. Кривошея. Умань : Візаві, 2022. 135 с.
2. Ткач М. М. Українська звичаєва культура. Київ : Ліра-К, 2021. 591 с.
3. Україна: історія, культура, ментальність. Уклад. О. М. Перепелюк. Умань : Візаві, 2021. 157 с.

14. Інформаційні ресурси

Пошук потрібної інформації – основне завдання користувача у WWW. Для його ефективного виконання у Web-просторі існують спеціальні засоби – так звані пошукові системи. Наведемо адреси найбільш популярних пошукових систем:

<http://online.com.ua>;

<http://www.ukrpost.net>;

<http://www.ukr.net>;

<http://www.google.com.ua> (www.google.com.pl);

Найголовніший український академічний історичний сайт <http://www.history.org.ua> – це сайт Інституту історії України Національної академії наук України та його профільного часопису «Український історичний журнал». На сайті можна переглянути архів «УІЖ». Сайт постійно оновлюється.

Важливу бібліографічну інформацію про наукові видання та автореферати можна знайти на сайті Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського НАН України – www.nbuv.gov.ua.

На сайті www.slownyk.org.ua (або на www.franko.lviv.ua) можна прочитати книги Н. Яковенко «Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.», виданої у 1997 р. та Я. Грицака «Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст.», що побачила світ у 1996 році.

Мають власні сайти і окремі історичні факультети ВНЗ. Так, за адресою <http://www.history.univ.kiev.ua> знаходиться сайт історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. На ньому можна ознайомитися з текстами білорусько-литовських літописів, уривками Галицько-Волинського літопису, короткою хронологією історії України.

На веб-сторінці www-history.univer.kharkov.ua можна прочитати статті з історії Слобожанщини, опубліковані у збірниках наукових праць Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Портал www.litopys.org.ua забезпечить студента первинною інформацією з історії України IX–XIX ст., адже тут він знайде тексти давньоруських та козацьких літописів, а також багатотомну історію України-Русі М. Грушевського, монографій З. Когута, Д. Бовуа та інших авторів.

Сучасну бібліографію та бази даних з історії України розміщено на сайті <http://myslenedrevo.com.ua>.